

הלכות פסח סימן תצג

ו בייחוד
 להסתפר (י) עד ל"ג בעצמו (יא) ולא מקצרב (מהרי"ל). מיהו, אם חל ביום ראשון, נוהגין להסתפר ביום ששי
 לכבוד (י) שבת (מהרי"ט). ומי שהוא (יב) בעל (י) [י] בריח או קל בגוו, קומר (יג) להסתפר בספינה לכבוד המילה
 (הנחה טהורים): ג * (יד) יש נוהגים להסתפר בראש-החדש אפר, וטעות הוא ב"קדם: הגה מיהו, בהרכבה
 (ח) מקומות נודדים להסתפר עד ראש-החדש אפר, (ט) ואותן לא יספרו מל"ג בעמר ואילך אף-על-פי שמתר
 להסתפר בל"ג בעמר בעצמו; ואותן מקומות שנוהגין להסתפר מל"ג בעמר ואילך לא יסתפרו כלל אחר פסח עד
 ל"ג בעמר. ולא יתהו בעיר אחת (ט) (טז) מקצת מנהג זה ומקצת מנהג זה משיים לא התקדדו, וכל-שכן שאין

שערי תשובה

שלפניו, כמו ע"ש או ע"ט, אבל הלילה שלמתחרו יום ל"ג בעמר פשיטא דליל
 סימו, ע"ש: [י] בריית. עבדיט. ועין סח"ב בשם נדב"א, כי ששלמו ימי אכלו
 בין ר"ח לל"ג בעמר להסתפר. וט"ב לעשות הקרה. ועין דגמל מרובה. בשבת שלפני
 התחלת שפורין שפיר'האל"ץ מהו להסתפר בע"ש. ועין לקמן סי' ח בשם אבות
 הרמ"ז: [ח] מקומות, ובשם הארי ויל קתבו שלא להסתפר כלל עד ערב הג
 השבועות, ע"ש. וכתב שאבות הרמ"ז סוף סימן ב שלפי מהנהג הארי דיל אפלו אם
 יתפון בריחמילה אין להסתפר דל זמן העשר:

באר היטב

תחנה. וא"כ מ"ש הרב ג"כ דאין להסתפר עד ל"ג בעצמו הוא ע"פ מנהג
 אשכנזים. אבל לאותן הנהגין שלא לומר תחנה מבערב ה"ח דמתר להסתפר.
 דקא בקא סליא, וכ"כ מהרי"ט, ח"י: (י) שבת. וזהו דעת מהר"ם, ומהרי"ל
 אומר וכן דעת מקצת אחרונים, ומ"מ היכא דנהגו תר נהגו, ואין להסתפר
 בדינים אלו כמ"ש בס"ק ג, ח"י: (י) בריית. עין בב"י סימן חקנט מבאר
 דבעל-ברית נקראים הסנדקים והפוחל נאבי הכן הנמול אף שאינו קל
 בעצמו. ומתרים להסתפר ערב קום פניסה לביח"הכנסת, כי כ"כ פונהגים וכ"כ
 ה"י והפ"ה, ולא כשכנה"ג, ע"ש, וכן נוהגין: (ט) מקומות וכו'. הטעם, דלכ"ע נוהגין אסור ל"ג יום, וא"כ לשמסתפרין עד ר"ח אפר ור"ח אפר, וכלל, ושארו
 ל"ג יום עד עצרת, וא"כ שמשפירין ביום ל"ג וא"כ חסר יום א, מ"מ תא ק"ל מקצת ח"ס פבלו וכינו שנהגו אסור במקצתו דיו, וא"כ אסור להסתפר
 אפלו בריח סיון עד עצרת, כי כ"כ מה"י. וכתב מה"א: אבל בעירקה זו נהגו לשא ולהסתפר בשלשה ימי הגבלה, לכן ב"ל דלא ישארו וסתפרו בריח אפר,
 ובראשון של ימי הגבלה אמרין מקצת ח"ס פבלו, וכ"כ מהרי"ל, עכ"ל, ע"ש: (ט) מקצת. פי שמקצת בני-אדם לא יתנהו פה ומקצת פה דתני לא התקדדו.
 ועין בט"א שהאר"י בסוגיא דבמות בחלוק דינים שלא תעשו אגרות אגרות, ע"ש. מי שנהג לגלות ביום ל"ד כמו שנוהגין בני ספרד ואח"כ נהג להסתפר בל"ג

משנה ברורה

תתנון. גם בערב (יא) של ל"ב²¹: (י) עד ל"ג בעצמו. והינו
 לאתר שמתין תפחה, והטעם לדידהו גם-כן משיים (יב) דמקצת
 היום ככלו: (יא) ולא מקצרב. ויש מאחרונים שמקלין להסתפר
 מבערב²² [מי"ט וא"ר]. ונסים אליה רבה, דמקל מקום לענין
 נשואין לא ראינו מקלין פי אם ביום ל"ג בעמר בעצמו ולא
 בלילה שלפניו²³, אכן כשהל ל"ג בעמר בערב-שבת והוא לו שעת
 הדחק לעשות ביום, אפשר שיש להקל לו לעשות בלילה שלפניו:
 (יב) בעל בריית. הינו הסנדק והמוהל. ואבי הבני²⁴ אף שאינו מוהלו
 בעצמו (ומה שכתב הרמ"א או קל בגוו, הינו שיש לו בן שצריך
 למול אותו), אבל לא המוציא והמביא²⁵ [אחרונים]: (יג) להסתפר
 בספינה. הינו אפלו ביום שלפני המילה סמוך לערב קדם הליכה
 לביח"הכנסת²⁶. ואם חל המילה בשבת, מתרים להסתפר בערב-שבת
 אפלו קדם הצותה²⁷ [פ"ג]: ג * (יד) יש נוהגים וכו' וטעות הוא
 ב"קדם. אבאר בקצרה. דלכלי עלמא נוהגין אסור ל"ג ימים, אף
 יש בזה מנהגים שונים [יש לכל אחד טעם למנהגו, כמבאר
 בבאר הלכה]: יש שכתרו אותן מיום שני של פסח עד ל"ג
 בעמר, ומשם והלאה עד שבעות לא קבלו עליהו שום אסור,
 אמנם עד ל"ג בעמר אין מתירין שום יום; ויש שפשו מ"ט ימי
 ומשם והלאה עד שבעות, שהוא ל"ג ימים, אין מתירין שום יום
 (לכד מל"ג בעמר עצמו החירוהו במקצתו ומשום דמקצת יום ככלו), ונמצא מי שאותו החבל בשני ראשון, דהינו שמקל בראש-החדש
 אפר וגם מקל מל"ג והלאה, טעות הוא ב"קדם: (טו) ואותן לא יספרו מל"ג בעמר ואילך. רוצה לימר, עד שבעות ממש וכנ"ל.
 והנה במדינתנו המנהג לשא ולהסתפר בשלשת ימי הגבלה, על-כן מסיק המגן-אברהם דצריך להזהר שלא לשא ולהסתפר בהשני
 ימים של [ראשון] חדש אפר, וגם בראשון של ימי הגבלה בבקר דקא, דאמרין מקצת ח"ס ככלו, ואמ"כ על-ידי זה ישלם ל"ג ימים
 שאנו נוהגים אכלות עבורם. וכתב הח"י-אדם, שפון הפנהג גם-כן בקהלת-קדוש וילנא שנוהגים אסור מיום א, בראש-החדש אפר עד ג'
 סיון בבקר²⁸, מלבד בל"ג בעמר נוהגין בו התר²⁹. ויש מקומות (יג) שנוהגין להקל רק בראש-החדש אפר וכל-ג בעמר ובראש-החדש סיון
 עד שבעות, ובענינים אלו (יד) יתפס כל אחד כפי מנהג מקומו³⁰: (טז) מקצת מנהג זה וכו'. רוצה לימר, שמקצת בני-אדם

באר הלכה

* יש נוהגים וכו' וטעות היא ב"קדם. באור הענין, ה"ש בזה של
 שיטות, תבאר שמים מהן שנקטרים הפוסקים לדינא. וזהו שיטה אחת,
 דתלמיד רבי עקיבא מנו ל"ד יום, ורצה ממדנש שמתו משהו עד פרס
 עצרת והוא ט"ו יום קדם עצרת, וכשפיר ט"ו יום מ"ט נשארו ל"ד יום
 שלמים שמתו, אלא דמקצת ח"ס ככלו, ומשום הכי מסתפרין ביום ל"ד
 בעמר, והוא היין לשא אשה מתר מפאן ואילך, וזה דעת המחבר בסעיף
 א ופ"ה ב; אכן לדעת הרמ"א שם בסעיף ב משמע דבכ"ה לה הפסקה
 טלמית ביום ל"ג, וכמו שכתב הרמ"א שם, ומקצת ח"ס ככלו, ולפי שיטה
 זו, הפנהג שאין מסתפרין משהו עד יום ל"ג בעמר, ומשם והלאה עד
 עצרת מתר. שיטה שניה היא מה שאומרים בשם התוספות, דתלמיד רבי
 עקיבא מהו ל"ג ימים שלמים, דהיינו ביום שאין אומרים תתנון לא מהו,
 אמ"כ כשתוציא שבת ימי הפסח, דהיינו מיום שני של פסח, ועוד ששה
 שבתות, ושני ימים ראש-החדש אפר יום אחד ראש-החדש סיון, שלא מהו,
 אמ"כ הרי נשארו ל"ג שלמין שמהו, ולפי זה מתו עד עצרת, ולגד אלו
 ח"ג ימים קבלו וישראל על צעקם קצת אכלות ל"ג ימים (אלא שיום
 אסור מהו יש להקל במקצת יום דהוא ככלו, וכתרו ביום ל"ג בעמר ואילך
 טאיתו טעם³¹). פ"י-קדושים) לענין הספרות ונשואין, דהיינו לנכות מ"ט יום
 של בעמר ט"ו ימים הראשונים, דהיינו מיום שני של פסח עד יום שני של
 ראש-החדש אפר יש ט"ו ימים, שאותן ימים מקלין מהו, ונשארו ל"ג שלמין
 עד עצרת וממאכלין מהו, ולפי זה אותן שמסתפרין מל"ג ואילך וגם

שער הציון

(י"ל) עין באר היטב. והפרי מגדים סתם להקל: (יב) כן מוכח מהר"א וכן כתב בלבוש. לפי זה לדידהו אין להקל בלילה שלפניו אפלו אם נסבר דבערב שלפניו
 אין אומרים תתנון, וברצת הרמ"א, וכן סתב במחצית-השקל, עין שם, ומקל מקום אבני שפפה קולין גם בערב שלפניו להסתפר [עין חק-תשובה, ועין
 בשערי-תשובה בשם מור וקציעה, וגם מה"י ואל"ה רפה שצינתי אותם פנינו], לא מנצתי להביא דעתם לפני: (יג) כן משמע מדברי-החיים, אף שלא ארז
 בידר מאין מצא סמנהג הנה להקל ביום ב' של ת"ש ת"ק³¹: (יד) חק-תשובה, וקט"ק אין להסתפר בדבר שהוא רק מצד הסוגיא, עין שם:

הלכות פסח סימן תצג

ביאורים ומוספים

24) ולענין ההיתר ללבוש בגדי שבת לבעל ברית בחשעה באב, כתב לקמן (סי' תקנט ס"ק לב ו-לו) שהוא הדין שאמו של התינוק נחשבת לבעלת ברית.

25) וכן שאר הקרואים, כתב לקמן (שם ס"ק לו) שכל שכן שאינם נחשבים לבעלי ברית. ובטעם הדבר, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' צה ד"ה ולכן) שלשאר הקרואים אין מצוה לבא לברית, ורק לבעל הברית יש מצוה לעשותה ברב עם ובשמחה ולקרא לחבריו לשמוח עמו, ומה שכתב הרמ"א (ו"ד סי' רסה ס"ב) שמי שאינו אוכל בסעודת מילה הריהו מנודה לשמים, אין זה משום שיש לו מצוה לבא ולאכול בברית, אלא מאחר שהזמינו אבי הברית (ולו הרי יש מצוה לעשותה ברוב עם) אסור לו להימנע מלבוא לכבוד המצוה הגדולה של ברית מילה.

ולענין פדיון הבן, דעת הגר"ש אלישיב והגר"נ קרליץ (סידור פסח כהלכותי פ"ב סי' ב) שאין היתר לאבי הבן ולכן להסתפר לכבוד הפדיון, שכן לא מצאנו היתר תספורת אלא לכבוד ברית מילה בלבד.

ונער שנעשה בר מצוה בימי הספירה, דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"א ס"ז) שעליו להסתפר בקטנותו, ואם לא היה באפשרותו לעשות כן, מותר לו להסתפר ביום שנעשה בר מצוה. ולענין תספורת אביו ואמו של הנער, דעתו שם (דבר הלכה הע"י כה) שאסור להם להסתפר [וכן בספר מקור חיים (לבעל החוות יאיר סי' ב) כתב שמוחר לנער בר מצוה להסתפר, אלא שהחיר שם גם לאביו של נער הבר מצוה להסתפר], והסיף שלנערה שנעשית בת מצוה אסור להסתפר אפילו בו ביום [וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק ו) לענין אסור תספורת לנשים בספירת העומר].

משנ"ב ס"ק יג

קמחן לערב קדם הליכה לבית הכנסת²⁶. ואם קל המילה בעשבת, קטרים להסתפר בערב שבת אפילו קדם מצוה²⁷.

26) אמנם לעיל (סי' רלה ס"ק יו-יח) כתב, שאסור להתחיל להסתפר חצי שעה קודם זמן קריאת שמע, אלא אם כן אמר לחבירו שיוכיר לו להתפלל ולקרוא קריאת שמע, ואז מותר להתחיל להסתפר אפילו כשהגיע זמן קריאת שמע.

ובטעם הדבר שמותר להם להסתפר מבערב, כתב הערוך השלחן (סי' ג) משום שהוא יום טוב שלהם [וכן משמע בהגהות חתם סופר על השריע]. ובמאמר מרדכי (סי' ו) כתב, שאף שמשמע לעיל (סי' קלא, וראה במשנ"ב שם ס"ק כה) שלענין נפילת אפים במנחה שלפני יום המילה אינו נחשב ליום טוב שלהם ולכאורה הוא הדין לענינו, מימ כיון שנהגו ללבוש בגדי שבת קודם לכתם לבית הכנסת ונהגו לעשות סעודה בבית המילה, נהגו גם להסתפר לכבוד המילה. והכף החיים (סי' לה) כתב, שיש אומרים שאין היתר לבעלי ברית להסתפר בערב שקדם יום המילה אלא לנדהים למול בשחרית מיד לאחר התפילה ואין להם זמן להסתפר קודם המילה.

27) אבל אם חלה המילה ביום ראשון, כתב בהגהות חתם סופר (על השריע, ראה הערה קדמות) שאין להסתפר בערב שבת לכבוד שבת, ושונה דינו מליג בעומר שחל ביום א' שהתיר הרמ"א להסתפר בערב שבת, משום שיום המילה הוא יום טוב רק ליחיד מה שאין כן ליג בעומר.

משנ"ב ס"ק טו

שנהגים אסור מיום א' דראשיה' עד ג' סיון בבקר²⁸, המשך במילואים עמוד 47

משנ"ב ס"ק טו

גם בערב של ל"ב²¹.

21) וכן כתב לעיל (סי' קלא ס"ק לג) לגבי כל הימים שאין אומרים בהם תחנון ובכללם ליג בעומר, שאין אומרים תחנון גם במנחה שלפניהם [חוץ מערב ראש השנה ויום הכיפורים שאומרים תחנון במנחה שלפניהם].

ולענין אבל, האם ראוי להתפלל כשליח ציבור בשחרית בליג בעומר, כתב לקמן (סי' תרעא ס"ק מד) שכיון שאין אומרים בו הלל ראוי האבל להתפלל שחרית ובל שכן מנחה וערבית.

ולגבי אמירת 'צידוק הדין' על אדם גדול שמת, כתב לעיל (סי' תכ ס"ק ד) שלמרות שאין אומרים 'צידוק הדין' בימים שאין אומרים בהם תחנון, מימ בליג בעומר ובט"ו באב ובשבט וכדו' שאינם נחשבים למנוח, אומרים 'צידוק הדין' על אדם גדול שמת.

להקדים מצבה בליג בעומר, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' נב) שאין להקים מצבה ביום זה, כיון שטרוג להספיד בשעת הקמת מצבה והרי אין מספידים בליג בעומר [וכמו בכל הימים שאין אומרים בהם תחנון].

ולענין מי שהתענה תענית חלום בליג בעומר, כתב לקמן (סי' תקסח ס"ק לו) שאף שאין אומרים בו תחנון, אינו צריך להתענות על מה שהתענה.

ולענין תענית של חתן ביום חופתו שחל בליג בעומר, כתב לקמן (סי' תקעג ס"ק ז) שיש לו להתענות, כיון שמה שאין מתענים בו אינו אלא מנהג, וסוים שם, שיש המקילים לחתן ביום חופתו שלא להתענות בו, כיון שאין אומרים בו תחנון.

משנ"ב ס"ק יא

ויש מאחרונים שקולין להסתפר בערב²² וכו', דמקל מקום לענין נשואין לא ראיתי מקלין פי אם ביום ליג בעומר בעצמו ולא בלילה שלפניו²³.

22) ובטעם הדבר כתב השריע הרב (סי' ה), שלפי שיטות אלו פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות ביום ל"ב בעומר, ואין נהגים מנהגי אבלות אלא ליב ימים בלבד [וראה בלבש (סי' ב) ובאיר (סי' ח)]. וכמו שאין אומרים תחנון בליג בעומר אפילו מבערב, וכן מבואר באיר (סי' ז), שהוא מקור דברי המשנ"ב שלנוהגים שלא לומר תחנון מבערב הוא הדין שמוותרים להסתפר בליג בעומר [אכן ראה בשעה"צ (סי' יב) שכתב, שלשיטת הרמ"א אין להסתפר בליג ליג בעומר, אף אם נסבך שאין לומר בערב שלפניו תחנון].

ולנוהגים אבלות מפסח עד ראש חודש סיון [שנוהגים הרבה יותר מליג ימים של אבלות], דעת הגר"ש אלישיב והגר"ח קניבסקי (הלכות חג בהג ספירת העומר פ"ז הע' 71) שמותר להם להסתפר גם בליג ליג בעומר.

וכשהול ליג בעומר ביום ראשון שמבואר ברמ"א שנוהגים להסתפר ביום שיש לכבוד שבת, דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"א ארדות הלכה הע"י לא) שלא הותר להסתפר אלא ביום שיש לכבוד שבת, אבל במוצאי שבת אסור להסתפר לאלו המחמירים שלא להסתפר בליג ליג בעומר.

23) אמנם לעיל (סי' ה) כתב שנשואין ותספורת דין אחד להם. ולענין ריקחים ומחולות של רשות בליג בעומר, דעת הגר"ש אויערבך (בין פסח לשבועות פט"ז הע' ד) שיתכן שלדעת הרמ"א שתלמידי רבי עקיבא פסקו למות בו ומשום כך מרבים בו קצת בשמחה, מותרים בו אף ריקחים ומחולות של רשות.

משנ"ב ס"ק יב

ואבי הנביא²⁴ וכו', אכל לא המוציא והמביא²⁵.

מילואים הלכות פסח סימן תצג המשך מעמוד קודם

[משנ"ב ס"ק ז]

וקינו עד ל"ג ימים שלמים⁽¹⁸⁾ וכו', אכל משניאור היום לאחר נין
החפזה מקור, דמקצת היום ככלו⁽¹⁹⁾.

(18) ומימ מה שנוהגים לספר לידים בני שלש בל"ג בעומר [הוא מנהג
הארז"ל, הובא בשע"ת לקמן סי' תקלא ס"ק ב], כתב בשו"ת אור לציון
(חיג פי"ז תשובה ג) שמנהג זה הוא אף לפי הנהגים כדעת השר"ע שלא
להסתפר עד יום ל"ג בעומר, והוא הדין שמתור לספרם בשאר ימי
ספירת העומר, כיון שאין דיני אבלות בקטן כלל, וקל וחומר בימי ספירת
העומר שהאיסור להסתפר בהם אינו אלא מנהג. מאידך, דעת הגר"ש
אלישיב (הלכות חג בחג ספירת העומר פי"ז הע' 58) שאין לספר קטנים
בימי ספירת העומר אלא לצורך בלבד, ותספורת ראשונה שנוספים
לידים בני שלש, דעתו שם (הע' 59) שמתרת היא מעיקר הדין בכל ימי
ספירת העומר [וכן משמע קצת בבאר היטב סי' תקלא ס"ק ז].

ואיסור זה, דעת הגר"ש אויערבך (מענין שלמה ע"ב) שהוא הן כשער
הראש והן בגילוח הזקן, אבל מריסת שער הגבות וריסי העינים, דעתו
(בין פסח לשמינית פי"ז הע' יח) שמתרת ואפילו לצורך יפוי בלבד.

וגילוח שאר מקומות שבגוף, כתב בשו"ת אור לציון (שם תשובה ד)
שאסור, וכמבואר בשו"ע (יר"ד סי' שצ ס"א) לענין אבלות, ולקמן (סי'
תקנא ס"ב) לגבי האיסור להסתפר בשבוע שחל בו תשעה באב
[לדעת הרמ"א מראש החדש א"ב].

ואשה הנהגת להסתפר לצורך טבילתה, דעת הגר"ש אויערבך
הגר"ש חיוני (בין פסח לשמינית שם הע' י"ט) שמתרת לעשות כן
גם בימי ספירת העומר. מאידך, בשו"ת אור לציון (שם תשובה ג) כתב
שאין איסור כלל לנשים להסתפר בימי ספירת העומר, שהיה אף
באבלות מבואר בשו"ע (יר"ד שם ס"ד) שאינה אסורה בזה אלא כל
שבעה בלבד, ואפילו לדעת הרמ"א (שם) שאסור לאשה אבלה
להסתפר כל שלושים, מימי בימי ספירת העומר שהאיסור להסתפר
בהם אינו אלא מנהג יש להקל, ובשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ב סי' קלו)
כתב, שאף שמעיקר הדין יש להקל למשים להסתפר בימי ספירת
העומר, מימי ראוי להחמיר בזה אם אין בכך שרף.

ואדם הדר בין נברים ועוסק במסחר ואם לא יגלח וקני יודיה לו מזה
הפסד מומן, דעת הגר"ש אויערבך (מענין שלמה שם) שמתרת לו
לגלח וקני בימי ספירת העומר, וכן כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח
חיד סי' קב) שמשום הפסד ממון יש להתיר ולהסתפר בספירת העומר,
מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג ספירת העומר פי"ז הע'
65) שהאיסור להסתפר הוא אפילו במקום שיש הפסד ממון.

והנהגים שלא להסתפר בל"ג בעומר כדעת המחבר, או בליל ל"ג
בעומר כדעת הרמ"א, כתב בשו"ת שבט הלוי (חיד סי' קסח אות ה)
שהוא הדין שאסור להם לשמנע כלי זמר וכו', והביא הגר"ש קרליץ
(חוט שני שבת חיד עמ' שפ) שאף שמעיקר הדין אסור, מי"מ נהגו
להקל ולומר לבבד הילולת רשבי.

(19) אבל אין אומרים מקצת הלילה ככל היום ויהיה מותר להסתפר
ולחינשא אחר תחילת הלילה, וכמבואר בשו"ע (יר"ד סי' שצ"א ס"א)
לענין אבילות [ראה פתחי תשובה שם ס"ק א].

[בית"ל ד"ה נוהגים פכסיקן תקלא⁽²⁰⁾]

(20) ואילו הן, הירוצא מבית השביה או מבית האסורים בחול המועד, וכן
המנחה שהתירו נדויו בחול המועד או מי שנדר שלא לנלח ונשאל על
נדרו בחול המועד, וכן הבא ממדינת הים בחול המועד או הבא בערב
הרגל ולא דעה שהות מידו להסתפר. ובטעם הדבר כתב שם (ס"ק ה)
ובשעה"צ (ס"ק ז), שכל אדם יודע שאלו לא היה באפשרותם להסתפר
קודם המועד [וראה שם פר"ש הימים בות].

(11) כוונתו, שספיקו של האיר המובא בפמ"ג (אי"א ס"ק א) הוא על
הימים של חרש ניסן עד ראש חודש אייר, ומראש חודש סיון ועד
עצרת, אמנם בפמ"ג (משנ"ז ס"ק ב) משמע שפשוט לו שיש לאסור
ריקודים ומחולות של רשות אפילו בחול המועד, ולמעשה הורה
הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג ספירת העומר פי"ז הע' 95) שלא נהגו
לאסור ריקודים ומחולות ושמיעת כלי זמר בחול המועד [בפרט
כשמכותים לשם מצוה], וכן דעת הגר"ש קרליץ (יד בספירת העומר
פ"ג ס"ו) [וכן משמע בערוך השלחן ס"ד].

(12) וביאר הגר"ה קניבסקי (הלכות חג בחג ספירת העומר פי"ז הע' 37),
שכוונתו שיתכן שלא התירו אלא תספורת שהיא לצורך מצוה כגון
לכבוד שבת וכו', והוא הדין שהותרו נישואין בימים אלו משום שהם
מצוה, מה שאין כן ריקודים ומחולות של רשות.

(13) וכיון שהאיר הסתפק בזה, דעת הגר"ש אויערבך (בין פסח
לשמינית פט"ז הע' ד) שיש להחמיר ולאסור ריקודים ומחולות של
רשות אפילו בימים שנתהגים דחת בתספורת [וחן מ"ג בעומר
שנוהגים בו קצת שמחה, יתכן שמתור לנוהגים כהרמ"א], ובפרט שכן
נהגו, ובדברים אלו הכל הולך אחר המנהג, וכן דעת הגר"ש חיוני
(קובץ מבית לוי חיג עמ' לד) שיש להחמיר בזה.

[משנ"ב ס"ק ז]

אין עוקצין אהו"י⁽¹⁴⁾.

(14) ומטעם זה, מי שנשא אשה בימים שנוהגים בהם איסור נישואין,
כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' קנ"ד ד"ה הנהגה החת"ס) שראוי
שמתור ללכת להתנות ולשמחו, שאם לא כן אין לך עונש גדול מזה.

[משנ"ב ס"ק ח]

הכל שרי⁽¹⁵⁾ וכו', מפל מקום אם תל ראש-חג'ש בשבת⁽¹⁶⁾ וכו', פ"ן
שעקר הקעו"ה יקנה בשבת [ראש-חג'ש]⁽¹⁷⁾.

(15) ובמאור דברי הרמ"א כתב הכ"ה החיים (ס"ק יא), שאינו בא אלא לבאר
את דעת השר"ע, משום שבשו"ע שלפניו לא דעה כתוב צוהגים וכו' עד
ל"ג בעומר. מאידך, בשו"ת מנחת יצחק (חיד סי' פד אות ט) כתב שכוונת
הרמ"א לחלוק על השר"ע, שמ"ג בעומר אילך מתיר להנישא גם
לנוהגים אבלות מפסח בהשו"ע [וכמו לענין תספורת בשו"ע להלן (ס"ב)].

(16) ואפילו הנהגים להסתפר מל"ג בעומר ואילך, דעת הגר"מ פינשטיין
(בין פסח לשמינית פי"ז הע' ב) שמתור להם להסתפר בערב שבת שחל
בה ראש חודש אייר, וכן כתב בספר מקראי קודש (פסח ח"ב חר"י קודש
עמ' רכח) שמלשון הבי"ח [שלבאורה הוא מקור דברי המשגיב] משמע
שהיתר הוא אפילו לנהגים להסתפר מל"ג בעומר ואילך.

ואף המקפידים על פי צוואת רבי יהודה החסיד שלא להסתפר בראש
חודש אפילו כשהל בערב שבת [וכרלעיל (סי' רס ס"ק ז), ולעולם כשהל
ראש חודש אייר כשבת הוא חל אף בערב שבת]. דעת הגר"מ
פינשטיין (בין פסח לשמינית שם הע' ח) שמימי בראש חודש אייר
מתירים להסתפר, משום שאי אפשר היה להסתפר קודם לכן, וכן דעת
הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג ספירת העומר פי"ז הע' 51) שכיון
שהמנהג שלא להסתפר בראש חודש אינו מנהג קבוע, משום כך יש
להתיר ולהסתפר על כל פנים בראש חודש אייר. מאידך, דעת הגר"ש
חיוני (קובץ מבית לוי בעניני ניסן עמ' עז) שהמקפידים שלא להסתפר
יש להם לנהוג כך גם בראש חודש אייר, וכן דעת הגר"ש קניבסקי (בין
פסח לשמינית שם הע' ז).

וכשהל ראש חודש אייר ביום ראשון, כתב הפ"ח (ס"ק ג) שאין להתיר
תספורת בערב שבת לכבוד שבת וראש חודש.

(17) אמנם לענין האיסור לנשא אשה בבין המצרים, כתב לקמן (סי'
תקנא ס"ק טו) שהוא אף כלי סעודה, משום שכנישואין לבד יש שמחה.

מילואים הלכות פסח סימן תצג המשך מעמוד קודם

ומי שהיה אבל קודם הפסח ולא היה יכול להסתפר, כתב הכף החיים (סי' טו) שאם גדלו שערתו ויש לו צער גדול מזה, מותר לו להסתפר בימי הספירה וטוב שיעשה התרת נדרים על כך, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ז תשובה ה) שמי שהיה חולה או אבל קודם הפסח מותר לו להסתפר, אך הוסיף שם שצ"ח שיש האוסרים בזה, ראוי שיתפר בערב שבת, שהרי יש המתירים לכל אדם להסתפר בכל ערב שבת שבימי הספירה (כמו שכתב בשו"ת הדרב"ח ח"ב סי' תרפ"ג).

ומי שיש לו מכה בראשו וכדו', כתב הערוך השלחן (סי' שוראי שמותר לו להסתפר בימי הספירה, וכן כתב המשגיב לקמן (סי' תקלא סי' כא) לענין חול המועד, אמנם, בביה"ל שב (סי' ד"ה כל) דייק מדברי המג"א שהוא אסור להסתפר בחול המועד למי שיש לו מכה בראשו, אלא אם כן צריך להסתפר כדי שלא יכבד עליו חוליו, או כשמצטער כל גופו מחמת המכה שבראשו.

הלכות פסח סימן תצג המשך מעמוד 198

סי' פג אות ו' וסי' פד אות ג) כתב, שקודם שנכנסה לביתו עליה לנהוג כחמורות בית אביה וכחמורות בית בעלה, ומשנכנסת לביתו עליה לנהוג כמנהגי בני להקל ובין להחמיר, ובלבד שלא נוגה למעשה בשנה זו קודם לכן מנהג הסוחר את מנהג בית בעלה.

ולענין כלה אישכנזיה הנישאת לחתן ספרדי, כתב בשו"ת מנחת יצחק (שם סי' פד אותיות ז-יא) שאפשר לקיים את החופה ביום ל"ג בעומר [בארנן שבלא זה תירחה החתונה עד לאחר חג השבועות], ואף לקרואים הספרדים מותר להשתתף בה, כיון שאף לפי מנהג הספרדים יש מתירים נישואין בל"ג בעומר [ראה מה שכתבנו לעיל (סי' ק"ה)]. ואת הסעודה יקימו בליל ל"ד בעומר, ואסור לקרואים הספרדים להשתתף בה [וראה להלן שיש המתירים בה]. וסיים שם, שלמעשה אינו רוצה להתיר זאת אלא על פי היתר של מורה הוראה מובהק ספרדי הבקי במנהגייהב.

ומנהג הארז"ל (פ"ד ע"ג חיים) שער ספירת העומר פ"ג שלא להסתפר כלל בספירת העומר, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ז תשובה ו) שעל פי הקבלה אין להסתפר כל ימי הספירה, וכן דעת הגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ב ע"ג צ"ח) שהמקדקים אינם מסתפרים כלל בימי הספירה אלא בערב שבועות בלבד [ומנהג החזו"א היה להסתפר בל"ג בעומר], ואפילו נודמנה לו ברית מילה בימי הספירה, כתב השע"ת (סי' ד) שלפי מנהג הארז"ל אין להסתפר.

וכשהל חג השבועות ביום ראשון, כתב הכף החיים (סי' יג) שאפילו לפי מנהג הארז"ל מותר להסתפר בערב שבת.

ומי שנהג איסור נישואין על פי מנהגו, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' צ"ח) שמותר לו להשתתף בנישואין של זוג הנהוגים היותר נישואין על פי מנהגם, שכן שמותר לחתן להינשא בריקודים ומחולות וכלי שיר, הוא הדין שמותר לכל אדם להיות שם ולשמח בשמחתו, וכן דעת הגר"ש אויערבך (הלכות שלמה ניסן פ"א סי' ט) דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בהג' ספירת העומר פ"ז הע' 91). מאידך, בשו"ת מנחת יצחק (שם אות ה-יא) כתב שאסור.

וכן מי שנהג איסור חספורת על פי מנהגו, דעת הגר"ש אויערבך (שם דבר הלכה אות לה) שמעיקר הדין מותר לו לספר את מי שנהג היתר חספורת על פי מנהגו, שאין האיסור לספר אלא להסתפר, ומי שמסתפר על פי מנהגו, הוא הדין שמותר לכל אדם להיות שם ולשמח בריקודים וכלי שיר, הוא הדין שמותר לכל אדם להיות שם ולשמח בשמחתו, וכן דעת הגר"ש אויערבך (הלכות שלמה ניסן פ"א סי' ט) דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בהג' ספירת העומר פ"ז הע' 91). מאידך, בשו"ת מנחת יצחק (שם אות ה-יא) כתב שאסור.

[שע"ת סי' יג]

אף שלא אדע קבורה טעין קצא שמקנה טעו לטקל ביום ב' של ח' תש"ס (31) וביאור מנהג זה, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' קנ"ט) שאף אם הם מסתפרים באסור חג של פסח, עדיין יש בהשבונום ל"ג ימי אבלות שלמים ללא היסור להסתפר על 'מקצת היום ככולו', שהרי יש כ"ז ימים מחדש אייר [ללא א' אייר שהוא ראש חודש וללא ל"ג בעומר] ועוד ו' ימים מחדש ניסן [וללא אסור חג ו' ניסן שהוא ראש חודש]. ואם אינם מסתפרים באסור חג הרי יש בהשבונום ל"ד ימים שלמים, ונשאר שם בצ"ע על קושית השע"ת.

מלבד בל"ג בעומר נהגין ב' תפ"ד וכו', יתפס כל א' תפ"ד ק"פ מנהג קקמ"ו.

ואם חל ג' סיון ביום ראשון, דעת הגר"מ פיינשטיין הגר"ש אלישיב (בין פסח לשבועות פ"ז הע' כב) שאין להתיר באופן זה להסתפר בערב שבת. מאידך, דעת הגר"ש אויערבך (הלכות שלמה פסח פ"א סכ"ד וארחות הלכה הע' 94) שמותר להסתפר ביום שישי לכבוד שבת, וכמו שהתיר הרמ"א (סי' כשהל ל"ג בעומר ביום ראשון, ואף שהיה מקום לחלק ולומר שרוקא בל"ג בעומר היתיר, כיון שאינו יום המנוח בשיש כלל, ואם יהיה מותר להסתפר בו ולא בשבת שלפניו יש בזה משום בזיון לכבוד השבת, מה שאין כן ג' ימי הגבלה שהם מחכרים בתורה ואם נתיר להסתפר בהם ולא בשבת שלפניהם אין בכך בזיון לכבוד השבת.

ומי שנהג כמנהג זה שלא להינשא עד ג' סיון וצריך להשתתף בחתונה המתקיימת באור לראש חודש סיון, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' צ"ח) שאם הוא יודע על כך בתחילת ימי הספירה עליו לנהוג בשנה זו את מנהג ימי האבלות עד ראש חודש סיון [ומותר לעשות כך כיון ששני המנהגים נחשבים למנהג אחד לאסור מנין ל"ג ימים]. אבל אם לא ידע על כך בתחילת ימי הספירה ואינו מתבייש לבא לחתונה בלא להסתפר, אינו ראוי להסתפר, כיון שבזה יחסר לו ממנו ל"ג ימי האבלות [ואינו ראוי להשלים יום זה על ידי שנהג איסור חספורת ביום ב' של ימי הגבלה, כיון שאין מנהג כזה]. אבל אם הוא מתבייש לבא לחתונה בלא להסתפר, ראוי הוא להסתפר אף אם לא יקפידו עליו אם לא יבא לחתונה, כיון שלכל אחד יש מצוה לשמח חתן וכלתו.

ומי שהתחיל להסתפר בל"ג בעומר ולא הספיק לסיים עד ששקעה החמה, דעת החזו"א (ארחות רבנו ח"ב ע"ג צ"ח) שראוי לסיים את החספורת, וכן מבאר בשו"ע (ירד סי' ע"ג) לענין אבלות, ובטעם הדבר כתב שם הבאר הגולה בשם המרדכי, שהוא משום שגדול כבוד הבריות.

וחופה שזערכה ביום ל"ג בעומר סמוך לערב, כתב בשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"א סי' צ"ז) שבלילה שהוא אור ל"ד בעומר מותר לעשות את הסעודה עם ריקודים וכלי שיר כדרך כל החתונות, כיון שכבר התחייבו בשמחה משעת החופה, וכן דעת הגר"ש קרליץ (חוט שני שבת ח"ד ע"ג ש"פ). מאידך, בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' פד אות א) כתב שלכתחילה יש לעשות גם את הסעודה ואת הריקודים ביום ל"ג בעומר, ובמקום הצורך יש להקל ולעשותם בלילה.

ובזמננו שנתקבצו בארץ ישראל מקהילות שמנהיגות שונים זה מזה, דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בהג' ספירת העומר פ"ז הע' 77) שמותר לכתחילה להינשא בראש חודש סיון.

וחתן וכלה הבאים מקהילות שונות אל מקום שבו יש מנהגים שונים, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' קנ"ח) שיש לכלה לנהוג כמנהגו של החתן בין להקל ובין להחמיר, ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ד

הלכות פסח סימן תצד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טז]

שקמקצת בגידאדם ונגהו קך ומקצת נגהו קך⁸³.

83) ואיסור לא תגורדו, כתב השו"ע הרב (ס"ז) שהוא אפילו באופן שאין לחוש למחלוקת, כגון שרבים מאנשי המקום נהגים כך ורבים נהגים כך ואינם מקפידים זה על זה כלל.

דוקא כשמקצת בני אדם נהגים כמנהג הרמ"א או המחבר ומקצתם נהגים כשאר המנהגים, אבל כשמקצתם נהגים כהמחבר ומקצתם כהרמ"א הוא הדין כשמקצתם נהגים כאחד משאר המנהגים ומקצתם נהגים כמנהג אחר משאר המנהגים, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' קנט) שאין בזה משום לא תגורדו.

ובטעם הדבר ביאר שם שיש ששה מנהגים: א. דעת המחבר שנהגים אבלות עד ליד בעומר, ב. דעת הרמ"א שנהגים אבלות עד ל"ג בעומר, ג. מנהג שהובא במג"א (ס"ק ה) לנהוג אבלות מאחרי ראש חודש אייר עד שבועות חוץ מל"ג בעומר, ד. מנהג נוסף שהובא במג"א (שם) מנ"א דראש חודש אייר עד יום א' של ימי ההבילה כבוקר, ה. מנהג שהובא במשנ"ב (ס"ק טו) בשם הדרך החיים, לנהוג אבלות מאחרי אסרו חג עד ראש חודש סיון חוץ משני הימים של ראש חודש אייר וחוץ מל"ג בעומר, ו. מנהג נוסף שהובא במג"א (שם) לנהוג אבלות מפסח עד שבועות חוץ מימי ראש חודש אייר וסיון.

הדוסף לבאר, שטעם המנהגים א"ב, אחר הוא, שיש לנהוג אבלות בימים שבהם מתו תלמידי רבי עקיבא, ומשום כך נחשבים הם למנהג אחר, ואף טעם המנהגים ג,ד,ה אחר הוא, שיש לנהוג ל"ג ימי אבלות כנגד ל"ג הימים שבהם מתו תלמידי רבי עקיבא, אלא שאין מדקדקים לנהוג אבלות דוקא בימים שבהם מתו, ומשום כך הם נחשבים למנהג אחר, ומטעם זה אין איסור לא תגורדו כשנהגים במקום אחד מנהגים שונים שטעמם שונה, ומותר לנהוג כן באופן שאין לחוש למחלוקת.

ובמקומות שנתקצו בעלי מנהגים שונים כגון ברוקלין וכדו', כתב (שם) שאין לחוש למחלוקת כלל, ורשאי אדם לנהוג שנה אחת כמנהג זה ושנה אחרת כמנהג אחר אם טעמם שווה, וכן מותר לרב לסדר קידושין לאדם הנהג במנהג מסוים ולאדם אחר הנהג במנהג שונה, ואפילו באותה שנה.

[משנ"ב ס"ק טז]

דהיני שבזמן הספירה יש לשבת ממלאכה⁸⁴ וכו', אחר שספר מ"ת תקף במלאכה⁸⁵.

84) וגדר המלאכה האסורה, כתב הכף החיים (ס"ק נד) שדוקא מלאכה גמורה וארוכה, וכן דעת הגר"ש וואנר (קובץ מכית לוי בעניני ניסן עמ' פח) שבישול אפיה וקיון מותר לעשותם, דעת הגר"מ קרליץ (חוט שני שבת חיד עמ' שעו) שאין האיסור אלא לקבוע עצמו למלאכה, כגון הקובע עצמו לכתיבה או כיבוש וכדו', אבל מי שאינו נצרך לכתוב אלא מעט וכן הדחת כלים וכדו', מותר לו לעשות כן.

ובטעם המקומות שאין נהגים במנהג זה, ראה שו"ת דברי יציב (ח"ב סי' רטז).

85) ואותן הנשים שאינן ספורות ספירת העומר, כתב השו"ע הרב (ס"ט) שיתכן שעליהן לשבות ממלאכה כל הלילה.

סימן תצד

סדר תפילת חג השבועות

[משנ"ב ס"ק א]

ומאחרין להתפלל ערבית¹ וכו', מ"ט יום תמימות² וכו', ועוסקים בחוה"מ³ וכו', הצעורים כל הלילה⁴, שלא לכתב יציל קטילת יד⁵

וכו', בסימן ד במשנה ברורה סעיף קטן ל, צ"ע שם⁶ וכו', ולענין ברכת החוה"מ צ"ע לעיל בסימן מז במשנה ברורה סעיף קטן כח⁷ וכו', ופ"ע כד' צ"ע בסימן מז במשנה ברורה סעיף קטן כד⁸.
1) וכן לעשות קידוש, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק א) שיש להמתין מלקדש עד הלילה, וכן כתב השו"ע הרב (ס"ב) שגם אם מקדש לפני התפילה יש להמתין עד הלילה.

ואף נשים שאינן חייבות לספור ספירת העומר, כתב בשו"ת להורות נתן (ח"ז סי' לא) שיש להן להמתין מלהתפלל ולקדש עד הלילה, שהרי תלה הכתוב את זמן החג כשישלמו שבעה שבועות תמימות, ולכן גם הנשים צריכות להמתין כאנשים, כיון שלפני הלילה לא חל עדיין חג השבועות.

ונשים הנוהגות להדליק את נרות יום טוב מבעוד יום, הורה הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה שבועות פ"ב סי' וארצות הלכה אות ב) שאף בשביעות יכולות לנהוג כן ואינן צריכות להמתין עד הלילה, שלא חוששים ליתמימות אלא לענין תפילת ערבית וקידוש.

2) וקבלת תוספת יום טוב בשבועות קודם שקיעת החמה, כתב הגר"מ קרליץ (חוט שני שבת חיד קובץ ענינים עמ' שכה) שאינה מחסרת מהתמימות, כיון שבאותו זמן נקרא עדיין היום המיט של הספירה, אלא שאסור אז לעשות מלאכה מדין תוספת יום טוב.

3) וסדר הלימוד לליל שבועות, כתבו הדרך החיים (דיני חג השבועות ס"ב) והפמ"ג (א"א בתהילת הסימן) והיסוד ושורש העבודה (שער תשיעי פ"י) שיש לומר את התיקון ליל שבועות בלילה זה, וכן נהגו החתם סופר (מנהגי החתם סופר סי' יא, זמן מתן תורתנו) לומר את כל התיקון יחד עם תלמידיו, וכן נהג האדר"ת (נפש דוד עמ' נז). וכן כתב הכף החיים (ס"ק ז-ט) שעל פי הארז"ל ולפי המבואר כוהר"י יש לומר את התיקון, והוסיף שלדעת החיד"א (בספרו לב דוד פ"יא) הבין איש חי (שנה א פ' במדבר אות ד) אין נכון ללמוד בלילה הזה משניות.

מאידך, השלי"ה (מסכת שבועות, עמוד התורה) כתב שלאחר שיסיים את קריאת פסוקי התורה שבכתב, יש לומר משניות, וכן כתב בספר יוסף אומץ (לרבי יוסף יחפא אות תתנב), והסדר היום (סדר חג השבועות) כתב שאחרי שיסיים את קריאת פסוקי התורה שבכתב יעסוק בתורה שבעל פה, והשו"ע הרב (ס"ג) כתב שעיקר הלימוד בליל שבועות יהיה בתורה שבעל פה, וכן כתב הישועות יעקב (ס"ק א), ובשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ח תשובה יא) כתב, שאף מי שחשקה נפשו בלימוד תורה שבעל פה, יש לו לומר תהילה את התיקון גם אם אינו מבין את כל מה שאומר, וסיים שמימי בחרים הלומדים בישיבה, יעשו כהוראת רבותיהם.

אלא שעל עיקר אמירת התיקון, כתב החק יעקב (ס"א) שאף שהחפשי המנהג לומר את התיקון, מימי בבית חמיו וקונו נהגו ללמוד כל אחד בענינו, כיון שאמירת התיקון היא לעמי הארץ שאינם יודעים ללמוד, ולענין הנהגת החו"א (ארצות רבנו ח"ב עמ' צח בשם הגר"ח קניבסקי), היו אנשים שאמר להם שיאמרו את התיקון והיו אנשים שאמר להם ללמוד, והגר"צ פרנק (מקראי קודש פסח ח"ג סי' לד) כתב לגבי בחורי ישיבה שלומדים כל הלילה בהבנה ובעומק העיון, שימשיכו כוח כי היא המדרגה הגדולה בלימוד התורה, ועדיפה היא מאמירת התיקון.

ובחור ישיבה שמתגו היה לומר את התיקון ועתה בבואו לישיבה רוצה ללמוד גמרא, הורה הגר"ח שיינברג (קובץ המועדים ראש השנה - יום כיפורים עמ' תתסא) שאינו צריך לעשות עבור זה התרת נדרים.

4) ואלו הנעורים כל הלילה, כתב לעיל (סי' פט ס"ק א) שמותר להם להקדים ולהתפלל שחרית אף קודם נץ החמה, ובטעם הדבר כתב (שם) המשך במילואים עמוד 48

מילואים

הלכות פסח סימן תצג

המשך מעמוד קודם

ומי שנצרך להסתפר משום בריאות, כגון שיש לו מכה בראשו וכדו', כתב הערוך השלחן (סי' שדאי שמוטר לו להסתפר בימי הספירה, וכן כתב המשגיב לקמן (סי' חקלא סי' כא) לענין חול המועד. אמנם, בבחייל שם (סי' היה כל) דייק מדברי המגיא שהוא אוסר להסתפר בחול המועד למי שיש לו מכה בראשו, אלא אם כן צריך להסתפר כדי שלא יכבד עליו חוליו, או כשמצטער כל גופו מחמת המכה שבראשו.

ומי שהיה אבל קודם הפסח ולא היה יכול להסתפר, כתב הכף החיים (סי' טו) שאם גדלו שערוותיו יש לו צער גדול מזה, מותר לו להסתפר בימי הספירה (וטוב שיעשה התרת נדרים על כך), וכן כתב בשו"ת אור לציון (חי' פי"ז תשובה ה) שמי שהיה חולה או אבל קודם הפסח מותר לו להסתפר, אך הוסיף שם שכיון שיש האוסרים בזה, ראוי שיסתפר בערב שבת, שהרי יש המתירים לכל אדם להסתפר בכל ערב שבת שבימי הספירה (כמו שכתב בשו"ת הרדב"ז ח"ב סי' תרפ"ז).

הלכות פסח סימן תצג

המשך מעמוד 198

סי' פג אות ו וסי' פד אות ג) כתב, שקודם שנכנסה לביתו עליה לנהוג כחומרות בית אביה וכחומרות בית בעלה, ומשכנסת לביתו עליה לנהוג כמנהגו בין להקל ובין להחמיר, ובלבד שלא נהגה למעשה בשנה זו קודם לכן מנהג הסותר את מנהג בית בעלה.

ולענין כלה אשכנזיה הנישאת לחתן ספרדי, כתב בשו"ת מנחת יצחק (שם סי' פד אותיות ז-יא) שאפשר לקיים את החופה ביום ל"ג בעומר [באופן שבלא זה חידדה החתונה עד לאחר חג השבועות], והא לקרואים הספרדים מותר להשתתף בה, כיון שאף לפי מנהג הספרדים יש מתירים נישואין בל"ג בעומר וראה מה שכתבנו לעיל (סי' ט"ו) ואת הסעודה יקיימו בליל ל"ג בעומר, ואסור לקרואים הספרדים להשתתף בה [וראה להלן שיש המתירים בה]. וסיים שם, שלמעשה אינו רוצה להתיר זאת אלא על פי דו"ח של מורה הוראה מובהק ספרדי הבקי במנהגיהם.

ומנהג הארז"ל (פ"ד ע"ז חיים שער ספירת העומר פ"ז) שלא להסתפר כלל בספירת העומר, וכן כתב בשו"ת אור לציון (חי' פי"ז תשובה ו) שעל פי הקבלה אין להסתפר כל ימי הספירה, וכן דעת הגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ב ע"ז) שהמקדקים אינם מסתפרים כלל בימי הספירה אלא בערב שבועות בלבד [ומנהג החורא היה להסתפר בל"ג בעומר], ואפילו מודמנה לו ברית מילה בימי הספירה, כתב השע"ת (סי' ד) שלפי מנהג הארז"ל אין להסתפר.

וכשחל חג השבועות ביום ראשון, כתב הכף החיים (סי' יג) שאפילו לפי מנהג הארז"ל מותר להסתפר בערב שבת.

ומי שנדהג איסור נישואין על פי מנהגו, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' צ"ה) שמותר לו להשתתף בנישואין של זוג הנדהגים היתר נישואין על פי מנהגם, שכיון שמותר לחתן להינשא בריקודים ומחולות וכלי שיר, הוא הדין שמותר לכל אדם להיות שם ולשמח בשמחתו, וכן דעת הגר"ש אויערבך (תליכות שלמה נוסף פי"א סי' ט) ודעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בראש ספירת העומר פ"ז הע' 91), מאידך, בשו"ת מנחת יצחק (שם אות ה-יא) כתב שאסור.

וכן מי שנדהג איסור תספורת על פי מנהגו, דעת הגר"ש אויערבך (שם דבר הלכה אות לה) שמעיקר הדין מותר לו לספר את מי שנדהג היתר תספורת על פי מנהגו, שאין האיסור לספר אלא להסתפר, ומימ לכתחילה אין ראוי לעשות כן.

[שע"ת סי' יג]

אף שלא אדע בבהר מאין נצא הפסקה נקה להקל ביום ב' של חג' סנין³¹, וביאר מנהג זה, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' קנט) שאף אם הם מסתפרים באסורו חג של פסח, עדיין יש בחשבונם ל"ג ימי אבלות שלמים ללא הצורך להסתמך על 'מקצת היום ככולה', שהרי יש כ"ז ימים מחדש אייר [ללא א' אייר שהוא ראש חודש וללא ל"ג בעומר] ועוד ו' ימים מחדש ניסן [ללא אסור חג ול' ניסן שהוא ראש חודש], ואם אינם מסתפרים באסורו חג הרי יש בחשבונם ל"ד ימים שלמים, ומשאר שם בצי"ע על קשיית השע"ת.

מְלֵכָה בְּלֵיגָה כְּעֶמֶר נוֹהֲגִין בּוֹ הַתְּרִי"ט וכו', וְתַפְסֵי כָּל אֶהָד כְּפִי מַעֲהָה מְקוֹמוֹ³⁰.

28) ואם חל ג' סיון ביום ראשון, דעת הגר"מ פיינשטיין הגר"ש אלישיב (בין פסח לשבועות פ"י הע' כב) שאין להתיר באופן זה להסתפר בערב שבת. מאידך, דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה פסח פי"א סכ"ד וארחות הלכה הע' 94) שמותר להסתפר ביום שישי לכבוד שבת, וכמו שהתיר הרמ"א (סי' כ) כשחל ל"ג בעומר ביום ראשון, ואף שהיה מקום לחלק ולומר שדוקא בל"ג בעומר התירו, כיון שאינו יום המנוכר בשיש כלל, ואם יהיה מותר להסתפר בו ולא בשבת שלפניו יש בזה משום כיוון לכבוד השבת, מה שאין כן ג' ימי הנבלה שהם מחזרים בתורה ואב נתייר להסתפר בהם ולא בשבת שלפניהם אין בכך כיוון לכבוד השבת.

ומי שנדהג כמנהג זה שלא להינשא עד ג' סיון וצריך להשתתף בחתונה המתקיימת באור לראש חודש סיון, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' צ"ה) שאם הוא ידע על כך בתחילת ימי הספירה עליו לנהוג בשנה זו את מנהג ל"ג ימי האבלות עד ראש חודש סיון [ומותר לעשות כך כיון ששני המנהגים נחשבים למנהג אחד לאסור מנין ל"ג ימים]. אבל אם לא ידע על כך בתחילת ימי הספירה ואינו מתבייש לבא לחתונה בלא להסתפר, אינו רשאי להסתפר, כיון שבוה יחסר לו ממונן ל"ג ימי האבלות [אינו רשאי להשלים יום זה על ידי שינהג איסור תספורת ביום ב' של ימי ההגבלה, כיון שאין מנהג כזה], אבל אם הוא מתבייש לבא לחתונה בלא להסתפר, רשאי הוא להסתפר אף אם לא יקפידו עליו אם לא יבא לחתונה, כיון שלכל אחד יש מצוה לשמח חתן וכלה. 29) ומי שהתחיל להסתפר בל"ג בעומר ולא הספיק לסיים עד ששקעה ההמה, דעת החור"א (ארחות רבנו ח"ב ע"ז) שרשאי לסיים את התספורת, וכן מבאר בשו"ע (י"ד סי' שצ"ב) לענין אבלות, ובטעם הדבר כתב שם הבאר הגולה בשם המרדכי, שהוא משום שגודל כבוד הבריות.

וחופה שנערכה ביום ל"ג בעומר סמוך לערב, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' צ"ז) שבלילה שהוא אור ל"ג בעומר מותר לעשות את הסעודה עם ריקודים וכלי שיר כדרך כל החתונות, כיון שכבר התחייב בשמחה משעת החופה, וכן דעת הגר"ש קרליץ (חוט שני שבת ח"ד ע"ז שפ). מאידך, בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' פד אות א) כתב שלכתחילה יש לעשות גם את הסעודה ואת הריקודים ביום ל"ג בעומר, ובמקום הצורך יש להקל ולעשותם בלילה.

30) ובזמננו שנתקצר בארץ ישראל מקהילות שמנהגיהן שונים זה מזה, דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בראש ספירת העומר פ"ז הע' 77) שמותר לכתחילה להינשא בראש חודש סיון.

וחתן וכלה הבאים מקהילות שונות אל מקום שבו יש מנהגים שונים, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' קנ"ה) שיש לכלה לנהוג כמנהגו של החתן בין להקל ובין להחמיר, ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ד

מילואים הלכות פסח סימן תצג

המשך מעמוד קודם

ביה"ל ד"ה יש

ובקרה ביום ל"ג בעומר ואולי קצתם שם⁵².

32) שהרי אי אפשר לומר שהטעם הוא משום שפסקו מלמדת, שהרי לשיטה זו מתו תלמידי רבי עקיבא אף בל"ג בעומר. ובטעם הרבר שאין נהגים אבלות בל"ג בעומר לשיטה זו, כתב הלבוש (סי'ב) שאין זה אלא לסימן שלא מתו אלא ל"ג יום, והערך השלחן (סי'ו) כתב, שהטעם הוא משום שמחויקים יום זה לקצת יום טוב ומטעם זה אין אומרים תחנון

בערב שלפניו, כמבאר במשניב לעיל (סי' ט). והגילום לקחתו והילולא הרשבי"ו, ובארץ ישראל מרבית בתפילה ובהדלקת נרות על קברו הקדוש, ואומרים שנסתלק מהעולם ביום זה, וגם יצא מהמערב ביום זה, וכתב שם בשם המג"א (סי' ג. הובא בבאר היטב סי' ק ד) שגדול אחד היה רגיל לומר בכל יום כתפילת שמונה עשרה 'נחם' ואמר כן גם בל"ג בעומר ונענש נוראה בכף החיים (סי' כ) ביאור הרב, וראה בשדי חמד (מערכת ארץ ישראל אות ה) טעמים נטפים לשמחה שעושים ביום זה.

הלכות פסח סימן תצג תצד

המשך מעמוד ק

ובשעה"צ שם (סי' ה), שאם ילכו לביתם בהשכמה, הרי זו טירחא עבורם להתאסף שנית, וכמו כן כיון שהיו ערים כל הלילה הרי זו טירחא עבורם להמתין עד נץ החמה, וסיים במשניב שם שמימי יזהרו שלא יקראו קריאת שמע לפני זמנה [שהוא משיביר את חברו במרחק של די אמות ממנו].

ומי שהיה ער כל הלילה ורצה ללכת לישון קודם תפילת שחרית, כתב בשו"ת בנין עולם (ח"א סי' א) שמחזי שעה קודם עלות השחר ואילך צריך למנות 'שומר' שיעיר אותו להתפלל בזמן, ואף על פי שעדיין לא הגיע זמן קריאת שמע ותפילה, ולענין הנעורים בליל שבתות, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' מט) שגם אם אין להם 'שומר', מימי אפשר להקל להם שילכו לישון, שכן אם לא ילכו לישון הרי רובם לא יתפללו כהוגן, וכיון שהוא ציבור גדול שצריך להתאסף שנית, אין לחוש לספק קטן שמה יאחרו את זמן התפילה.

5) ואף שנטילה זו היא רק מספק [כמבאר בשו"ע לעיל (סי' ד סי"ג)], כתב לעיל (שם סי' כט) שמימי צריך ליטול ג' פעמים.

ולגעת בנקביו קודם נטילה זו [שכתב השו"ע לעיל (שם סי'ג) שלא יגע בהם קודם נטילת ידיים של שחרית], כתב האי"א (בוטשאטש, סי' ד סוף ר"ה ממז"ח) שמוותו, וכן הורה הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה שבתות פ"ב סי' ד). מאידך, דעת הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל מהדור"ב בסוף הספר תשובה ו) שטוב להיזהר מלגעת בנקביו גם קודם נטילה זו. והזמן שיש ליטול את ידיו לאחר שהיה נייער כל הלילה, כתב השו"ע הרב (סי' ד סי"ג) שהוא 'מיד' שאיר היום. אולם הורה החו"א (הגר"ח קניבסקי בשם בספר דעת נט"ה הע' 316) שבליל שבתות וכדו' אינו צריך להפסיק מלימודו בעלות השחר כדי ליטול את ידיו, וכן דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה שם) שאינו צריך להפסיק מלימודו, אלא יטול את ידיו קודם התפילה. והוסיף הגר"ח קניבסקי (דעת נט"ה שם הע' 317), שהמנהג להקל גם באופן שאינו עוסק בלימוד, כיון שחייב נטילה זו הוא רק מספק.

6) ובטעם הדבר שאין לברך אלא אחר עשיית צרכיו, כתב לעיל (שם) שהוא משום מחלוקת הפוסקים אם הנייער כל הלילה מברך על נטילת ידיו, אבל אם עשה צרכיו לדברי הכל צריך הוא ליטול את ידיו ולברך. וכתב שם שיעשה צרכיו או יטול מים וישפשף, ואז יטול ידיו ויברך על נטילת ידיו. ונגיעה במקומות המכוסים שבגופו, הורה הגר"ש אויערבך (אשי ישראל פ"ב הע' עט) שאינה מועילה לחיוב בברכה.

7) שכתב שם שנתחלקו הפוסקים אם הנייער כל הלילה צריך לברך את ברכות התורה, ומפני שספק ברכות להקל אין לו לברך בעצמו, אלא שאם אפשר לו ישמע את הברכה מאחר ואמר לו שיכין להציגה, הוא יכין לצאת ויענה אמן, ולאחר מכן יאמר כמה פסוקים כדי שיחשב לו כלימוד תורה, או שבתפילת שחרית יכין בברכת 'אדהה רבה' לצאת ידי חובת ברכת התורה, וילמד מיד אחרי התפילה.

ואם ישן ביום שלפני כן שינת קבע על מיטתו ולאחר מכן היה נייער כל הלילה, כתב המשניב (שם) בשם רעק"א שלדברי הכל יכול לברך בבוקר את ברכות התורה, ואף אם ישן ביום כבגדיה הורה הגר"ש אויערבך (אשי ישראל פ"ו הע' עה) שנחשבת כשינת קבע שמחמתה יכול לדעת הרעק"א לברך למחרת בבוקר, ושיער הזמן שישן ויחשב כשינת קבע, כתב בלוח ארץ ישראל (הושענא רבה) בשם האדו"ת שהוא כשיעור עשים נשימות וראה להלן (הערה הכאה) שכתבנו שנקטו הפוסקים ששיעורו הוא כחצי שעה.

מאידך, דעת החו"א (הגר"ח קניבסקי בשמו, בספר אשי ישראל בסוף הספר תשובה ו) שאפילו אם ישן ביום שלפניו לא יברך למחרת בעצמו את ברכות התורה, כיון שכל שינה ביום נחשבת כשינת עראי שאין מברכים לאחריה. ואף אם השלים ביום שאחריו את שינת הלילה הורה הגר"ח קרליץ (חוט שני שבת ח"ד עמ' שכת), וכעין זה כתב הגר"ח קניבסקי באשי ישראל שם תשובה לא) שלדעת החו"א לא יברך ברכות התורה, כיון שאין לשינת היום שם של שינת קבע.

עיצה נוספת כדי שיוכל אדם הנייער בלילה לברך למחרת בבוקר את ברכת התורה, הורה האדו"ת (הובא בלוח ארץ ישראל שם) שכשמברך בערב שבתות את ברכת התורה, יסיין לפטור את עצמו בברכה זו רק עד למחרת בבוקר, וכן כתב הביה"ל לעיל (סי' ח סי' ד"ה ו"א) לענין הברכה על הציצית, שיכול לכיון שלא הפטור הברכה אלא עד השעה שיפושטה, וכן מבאר במג"א (סי' מו סי' יב, וסי' תצד בהקדמה לסימן) לענין ברכת התורה, שלדעתו בסתם מתכוונים לפטור בברכת התורה רק עד עלות השחר, וכמו שלמדו בדבריו הנשמת אדם (ככל ט סי' ג) והגר"ש אויערבך (שו"ת מנחת שלמה סי' יח סי' ח-ט), אלא שלענין ברכת התורה לא כתב המשניב עיצה זו, והורה הגר"ש אלישיב (שבות יצחק ח"ח עמ' רסג, ופניני תפלה עמ' מו) שלא ישתמש בעיצה זו, אלא יעשה כמו שכתב המשניב.

וכשאין לו מי שיוציאו ידי חובת ברכת התורה, ורצה להמשיך ללמוד, הורה החו"א (דינים והנהגות פ"א סי' ב) שרשאי להמשיך ללמוד, וכן משמע במשניב לעיל (סי' מו סי' כח). שכתב שאם היה ער כל הלילה, לא יברך בעצמו, 'ואם אפשר לי ישמע את הברכה מאחר, ומשמע מדבריו שאם אין לו מי שיוציאו אותו ידי חובה רשאי להמשיך ללמוד, וכן כתבו הגר"ש אויערבך (שו"ת מנחת שלמה סי' צא אות א ר"ה אגב, וראה מה שכתב שם סי' יח אות ה, ובהליכות שלמה תפלה פ"ו הע' ט) והגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א סי' ט ר"ה אולם צ"ל, ובספר פניני תפלה עמ' לח) שכשאי אפשר לברך לא מניעו איסור לעשות מצוה כלי ברכה ולדבר הגר"ש אויערבך והגר"ש אלישיב (שם), אף במקום שכתבתי ח"ב לברך ברכת התורה, מימי גם כשאני מברך מותר ללמוד, אלא שמבטל בזה מצות עשה שצריך לברך תדלילה. מאידך, דעת הגר"צ פרנק (הגר"ש אויערבך בשמו בשו"ת מנחת שלמה שם) שהברכה מעכבת ואסור ללמוד בלי ברכת התורה,

הלכות פסח סימן תצג תצד

באר הגולה ק

ז טור וקס"ד
למנהג מקרא רש"ע
שבת וכו'

לנהג (י"ז) ה"פ (י"ז) בשתיקת (י"ז): ד' ונתנו (י"ז) (י"ח) הנשים שלא לעשות מלאכה מפסח ועד עצרת
(י"ט) משקיעת החמה ואילך:

תצד סדר תפלת חג השבועות, וכו' ג' סעיפים:

א לשון הסו
ב צ"ל לעיל ר"ש
סימן תפח ג' נה
צ"ל וי"ח ש"ד
ד"ל כ"א ה' ה' נה
ש"ל

א (א) ביום חמשים לספירת העמר הוא חג (ב) השבועות. וסדר התפלה כמו ביום טוב של פסח, אלא שאומרים את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו. כגומרים ההלל. ומוציאין לשני ספרים (ב) וקורין בראשון יתמשה (ג) *מ'ביחדש (ג) [ג] השלישי עד סוף הסדר, ומקטיר קורא בשני ימים הכפורים

באר היטב

שערי תשובה

כמעט אשכנז, אין פה משום לא תמדה, ג"ש סימן י': (י) בשתיקה. [ג] השלישי. עכ"ל. וען פמ"א סימן לא החזיק הסנה, וען דקט"ב שערי אפרים אכל אם נהג אסור בשתיקה לא הוי פסיל בחשף הולך בין דמספיק לה טרו, (וכי סמ"א ס"ס נה: (י"א) הנשים. ה"ה אנשים. כה"ג והאמר שפסדו סדר במלאכה סוף, ט"ז, ע"ש:

(ה) השבועות. ע"מ א' במ"ש, דלכ"ע נהגה התורה ביום נ"א לספירה, לפה קבע השי"ת חג השבועות לזכרון ביום חמשים לספירה, ע"ש. וע"ל. ומתקרא בחדושי אגרות פק א דע"ג בסוגיא שמים וארץ נוגעין בצדוקו וכו' הקשה ג"כ קש"א ז', ומקורן שם דכונן השי"ת בזה להורות דיראת חטא קודם להקמה בטעלה ובזמן, ע"ש. ועפ"ו אמרתי דנהו כונן רב יוסף דכיוסא דצערמא עבדי לה גגלא תלפא, אמר אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איבא בשוקא, עכ"ל. עין בפסחים פרק אלו דברים. דראוי דלדק בן טובא: תדא, מאי האי לישא דקאמר אי לאו האי יומא דקא גרים דמשמע דיומא קא גרים, הוי לה למימר אי לאו מתן תורה, ועוד, אי לאו מתן תורה הוי סתודי העולם לתהו ובהו דקאמרין התנה הקב"ה עם מצשה בראשית אם מקבלין ישראל את התורה מוטב ואם לאו הריני מתווין לתהו ובהו, ועוד, אמרי שתיקה רב יוסף ענו ספ"ל אדם דקאמרין בסוף סוטה משמת כפי בטלה עגונה, א"ל רב יוסף לא חיתגי עגנה דאיכא אגא, ע"ש. וכן התפאר דמסתמ נתינת התורה והא ערפיך כשאר אנשי ואין זה מקור עגנה; הלפי מה שכתבתי שנה פנתה בך במה דאמר אי לאו האי יומא וכו', הריעו מה שאמרנו ה"ל עגנה כפיא לא ידיו דתת חטא, וא"כ ר"י היה הפעלה שתיקה ענו קנה ג"כ המעלה שיראת חטא קודם להקמתו, ונהו שאמר ביומא דצערמא ר"ל ביום חמשים עבדי לה גגלא תלפא, ואמר אי לאו האי יומא דקא גרים, ר"ל אי לא היה יומא דצערמא בהאי יומא אלא ביום נ"א לספירה לא היה מכתב דיראת חטא קודם להקמה בטעלה ובזמן ולא היה מעלה שלי כלום וכמה יוסף איבא בשוקא, אכל השמא דיומא דצערמא הוא ביום חמשים תתינת התורה הזה ביום נ"א קשה הקשיא, וצריך לכתוב כמיש המהרש"א, ודו"ק. וכתבו האחרונים שמתקורן להפיל צרכים בכניסת שבועות כפי שיקווי תמימות לפר הספירה: (ג) השלישי. כתב סמ"ב סימן ו': בשבועות

משנה ברורה

באר הגולה

בראשית"ש אך טעות הוא ביום דלכ"ע ל"ג יום, ונהו פגנת הטובה:
* מ'ביחדש השלישי. עין משנה ברורה. ואכ"א קצת: דע, שבשע"ת הדורות יש לשני מיני נתינת התורה ע"ש. מכל דבר פסוק אחד אף שהוא ארץ או קבר קאה, דהוה ש"אנכי ולא ידעתי לך ולא העשית לך ולא השתתתה ויעשה חסד עם פסוק אחר, ש"אנכי ולא ידעתי לך דבדור אחד נאמת, הליכף תבת פני, גורין נתינת תת ולא קמין, שתיקה אין שם אחרתא ולא סוף פסוק, וכן יכו"ד יושבת נשים ימים השביעי רפי ששית הם פסוק אחר, הליכף הפ"ף של תבת יכל' הסמוכה לתבת יעשית' היא נתינת

ינהגו כף ומקצת ינהגו (י"ז) חתם בשתיקה. דהיינו, שיהנהג ה"פ עד ראשית"ש א"ר פסקא אחרונה, וגם ינהג ה"פ מ"ג בעמר ואילך עד עצרת פסקא ראשונה, בין ששתי קלות אלו סותרות זו לזו ובני"ל, אכל יכול לתפס חמרי המנהגים, דהיינו שיהנהג אסור מפסח עד ערב שבועות או עד יום ראשון של התפלה חוץ מלי"ג בעמר; ואף שנהג שתי חמרות הסותרות זו לזו, אינו כפסיל ההולך בחשף, (טו) בין שעושה פן רק מתמת ספק, שאינו יודע איזה מנהג הוא הנכון, ומכל מקום אין צריך לעשות כן, אלא

יכול לתפס איזה מנהג ישיר, ואין לו לחש ששם מנהג המקום הוא אינו כן, דכיון שהוא רק מנהג בעלמא אין להחמיר בפסקא, אכל אם יודע לו מנהג המקום אין לו לשנות, בין להקל ובין להחמיר [אחרונים]: ד' (יח) הנשים. והוא הדין (טז) אנשים: (יט) משקיעת החמה ואילך. השעם, שנקברו אחר שקיעת החמה והיו העם בטלים ממלאכה. ויש עוד טעם בטור, לפי שאז זמן ספירת העמר, ובעמר קתיב "שבע שבועות" מלשון שבועות, דהיינו שבועות הספירה. יש לשבת ממלאכה⁽⁸⁴⁾, ולפי טעם זה, אמר שפ"ר סוף סוף במלאכה⁽⁸⁵⁾:

א (א) ביום חמשים לספירת העמר וכו'. ומאחרין להתפלל ערבית⁽⁸⁶⁾ (ב) בכניסת שבועות בצאת הכוכבים כדי שיהיו ימי הספירה מ"ט יום תמימות⁽⁸⁷⁾. איתא בזה, שחסידי הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה⁽⁸⁸⁾, וקבר נהגו רב הלומדים לעשות כן. ואיתא בשלחן ערוך הגר"י ז"ל: דע, שכל מי שבלילה לא ישן כלל ועקר ונהיה עוסק בתורה, מבטח לו שישלם שנתו ולא יאצע לו שום נזק. והשעם, כתב מגן אברהם על-פי פשוטו, שישאאל היו לענים כל הלילה, והצורך הקדוש ברוח"ה הוא להעיר אותם לקבל התורה [וכדאיתא במדרש]. לכה את צריכך לתקן זה. וצריכך לזהר אותם הנעורים כל הלילה⁽⁸⁹⁾, שלא לברך על גטילת ימים⁽⁹⁰⁾ בפקדון אחר ששעה צרכיו קדם התפלה, ואז מקורן על גטילת ימים ויאשר יצר, וכמבאר לעיל בסימן ד' במשנה ברורה סעיף קטן ל', עין שם. ולענין ברכה על טלית קטן יש דעות בין הפוסקים, ועל-כן נראה לכוון לפטור אותה בברכה שמתברר על טלית גדול, כמבאר לעיל סימן ח' במשנה ברורה סעיף קטן מב. ולענין ברכת התורה עין לעיל בסימן מז' במשנה ברורה סעיף קטן כח⁽⁹¹⁾, ולענין ברכת אלהי נשמה וברכת המעביר שנה' עין בסימן מז' במשנה ברורה סעיף קטן כד⁽⁹²⁾. וכן לזהר על-פי קבלה מלשמש בליל שבועות אם לא בליל טבילה. ועין מה שכתבנו לעיל בסימן רמ במשנה ברורה סעיף קטן ז' ובאר הגולה שם: (ב) וקורין בראשון וכו'. והמנהג לומר אקדמיה⁽⁹³⁾, והסימניו (ג) כמה אחרונים לימדו זה קודם שמתחיל הפסוק לברך על התורה⁽⁹⁴⁾, וכן המנהג ביום ברכה קהלות, אכן יציב פתגמי שאומרים ביום שני בעת קריאת הפסחה, נהפישט באיזה מקומות לאמרו אחר פסוק ראשון של הפסחה: (ג) מ'ביחדש

שער הציון

(ט"ז) חקייעלב ושי"א: (ט"ז) ושי"א. ולענין דעתי נראה דאף לעולם הראשון אין להחמיר משקיעת החמה ואילך רק כדי קבינה, ובפרט לאחר ל"ג בעמר כדאי אין להחמיר, הלשם הראשון יש להחמיר או לגמרי: (ב) ט"ז ופר"מגדים ושי"א: (ג) עין ט"ז ופר"מגדים, וכן הטובים רבי העלב עמדין בסודו וזמן פקדוניה על העולין הפסוק זה:

